

Historieglimt 19

Leangen gård. Fra herresete til Trondheims storstue

I naturskjønne omgivelser med utsikt over fjorden ved Leangenbukta ligger Leangen gård. Den nye turstien går langs eiendommen og mange turgåere har fått øynene opp for og beundret den storslagne og vakre herregården. Leangen er den fjerde i rekken av Ladehalvøyas store, gamle herregårder: Lade, Ringve, Devle og Leangen. Gården ligger usjenert til i en forsenkning i landskapet og har fremdeles noe av lystgårdens stillhet og verdensfjernhet i behold. Det er en stor opplevelse å titte inn bak dørene til denne fascinerende herskapsgården.

Leangen finnes nevnt i 1590 som Ledengen, i 1624 som Leding, i 1923 som Ledang. Opprinnelig navneform antas å være Leiranger, som må ha vært navnet på den leirete, grunne bukten som skjærer seg inn her. I 1661 tilhørte gården borgermester Lauritz Bastiansen Stabell og deretter rådmann Peder Larssen Schiwe. Senere ble det justisråd Abraham Dreier, som også eide Rotvoll. Ved hans død i 1736 ble den opprinnelige eiendommen delt i to, Store Leangen og Lille Leangen. Det er den siste som i ettertid har fått navnet Leangen. Lille Leangen ble solgt til oberst Peder Christian Wisløff, som i 1744 solgte til kjøpmann Lorentz Angell. Det ble på denne tiden holdt tre odelssaker for eiendomsrett til gården. Eierne av Store Leangen, Jens Hansen Collin, fikk odels- og eiendomsrett til Lille Leangen. Ved hans dødsbo ble gården solgt til rådmann Erik Must. Han bodde i byen og brukte Leangen som landsted og gjorde mye for å forskjønne og drive opp stedet. Det vakre park- og hageanlegget skriver seg fra hans tid.

Must døde i 1789 og sønnen Ludvig Must ble eier. Han bodde her året rundt og fortsatte farens arbeid med å forskjønne stedet. De nåværende bygninger ble oppført av han i 1821-22. Deler av hovedbygningen kan være noe eldre. Det kan nevnes at han eide et bibliotek på flere tusen bind. Ludvig Must døde i 1846. Hans ekteskap med sin slektning, Anna Catrine Angell, var barnløst. Gården ble nå overtatt av enkefru Must's bror, forstander Lorentz Angell. Hans arvinger solgte til rittmester Hans Petter Jenssen. I 1915 kjøpte firma A. Huitfeldt & Co Leangen. Den siste private eier var hotelldirektør K. N. Stensrud. De siste eierne har gjort mye for å holde stedet i vakker stand. Eiendommen ble fredet i 1923. Trondheim kommune kjøpte den i 1967.

Leangen er et imponerende og særpreget bygningsanlegg. Gårdsanlegget ble bygd rundt et firkanttun og tidligere kunne en kjøre med hest og vogn inn på tunet gjennom en passasje midt i hovedbygningen. Denne passasjen ble bygd om til hall da gården ble omfattende modernisert og ominnredet i 1916-17 under eier A. Huitfeldt & Co. Bygningene er forandret flere ganger i tidens løp. Tårnet på hovedfløyen er for eksempel oppsatt etter arkitekt Christies tegninger. Bygningene på Leangen er klart empirepreget. Det er lagt stor vekt på å illudere

arkitektur i stein. Flere steder er 1800-talls vinduene i behold med hengsler og hjørnejern intakt.

Det gir et imponerende inntrykk å komme inn i hallen og rommene i hovedbygningen. Disse har til dels svært forskjellig preg blant annet som følge av mange ombygninger. Den siste omfattende restaurering ble foretatt i 1975 av Trondheim kommune under arkitekt Semmelmanns ledelse. Fra hallen kommer vi inn i de stilfulle salongene Røkerommet og Damesalongen, vakkert møblert i 17-1800-talls stil. Ved siden av ligger spisesalen som er gjenskapt i blått og hvitt med restaurerte stukk dekorasjoner i taket. Her står en stor, hvit og sjelden kakkelovn. Alle rommene for øvrig har særpregede peiser. Fra den andre siden av hallen kommer vi inn i Gullsalen med de opprinnelige, gylne tapeter. De rike stukkdekorasjonene i rokokkostil er beholdt. Mest opprinnelig og særpregt er Musikkrommet som ligger innenfor. Dette ble av eieren Ludvig Must dekorert med bilder fra sydlige strøk til minne om hans mange reiser. Værelset ble kalt Italien. Her er opprinnelige tapeter med klassiske landskapsmotiver som er intakt og i god stand. I andre etasje ligger blant annet Blåsalen som er unik med to rekker pilaster paneler som visstnok stammer fra Vår Frue kirkes gamle barokkinnredning. Her står også en ovn i støpejern med innskriften Bærums Jernværk 1767.

Det vakre landskapet rundt gården må ha virket inspirerende da parken og hagene ble anlagt med forbilder fra engelske landskapshager. En lang svakt buet allé fører inn mot hovedinngangen. Nær bygningen var det tidligere et rettlinjert system av haveganger med enkelte perspektiver ut i terrenget blant annet ut til den stilrene hagepaviljongen som ennå står der. Lenger fra husene var hagen friere utformet med bekker og kunstferdige bruer og en andedam som lå der garasjen ligger i dag. Kulørte skulpturer skal det ha vært flere av. Nede ved sjøen finnes ennå rester etter beplantninger med lerk og innført gran og furuslag. Trondheim kommunes parkseksjon har i dag gartneri og planteskole i det omtrent 40 dekar store området. Årlig forsyner Leangen byens parker og gateområder med 50-60.000 ettårige sommerplanter samt flere tusen trær og busker.

Stuene i hovedbygningen brukes i dag til representasjons- og selskapslokaler for Trondheim kommune. Det store spisebordet i den vakre spisesalen har plass til 20-30 gjester. Her er ulike kommunale arrangement med inviterte gjester fra inn- og utland. Gjesteboka inneholder blant annet kong Olavs navnetrekk foruten ulike kommunale representanter og kjendiser. I andre etasje har Trondheim kommunes undervisningsavdeling to moderne kurs- og undervisningsrom. Det ene for 30 personer, det andre for 16. Her foregår det ulike kursaktiviteter 150-200 dager i året. Et av kursrommene er nå under restaurering for å gjenskapes til det opprinnelige interiøret.

For noen år siden ble det oppdaget at klokken i klokketårnet på Leangen hadde vært kirkeklokke i Herøy kirke. Men nå er saken at det finnes to kirker med det navnet, i Nord-Norge og på Sunnmøre. Fra Herøy menighetsråd i nord

kom det ønske om å få klokka tilbake til seg, men så ble det ut fra innskriften på klokka klart at den kom fra Sunnmøre. Det endte med at klokken ble sendt til Herøy kirke på Sunnmøre!